

Forfatter: Thurøe, Andreas

Titel: BREV TIL: Krogh, Johannes FRA: Thurøe, Andreas (1937-02-07)

Citation: Thurøe, Andreas: "BREV TIL: Krogh, Johannes FRA: Thurøe, Andreas (1937-02-07)", i *Breve fra en Skriftefader*, Hos Nordlunde, s. 85. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002017061-000-shoot-L0020170610000012.pdf> (tilgået 18. juli 2024)

Anvendt udgave: Breve fra en Skriftefader

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

TIL
PROFESSOR JOHANNES KROGH
Rønne
7.2.1937.

Kære Ven.

Der er næsten hengaaet en hel Maaned, siden jeg modtog dit sidste Brev. Jeg har maattet sunde mig paa det. Jeg havde strax lidt svært ved at forson mig med dets nedslagne Tone. Gennem mange Aar har vi fulgtes ad som Venner og Kolleger, og Du har altid været en Mand, der kraftigt og stridbart baade i private og offentlige Anliggender har hævdet din s. 86 Plads i Solen, ligesom Du i din Ungdom imponerede mig ved dit Lyssyn og din Livsappetit. Og nu sender Du mig fire tætskrevne Sider, fulde af surt Mismod. Den Uvirksomhed, som din lovmæssige Afsked paa visse Felter maatte medføre, har taget Pippet fra Dig. Du føler Dig udstødt i en Ørken. Jeg synes, Du er uretfærdig. Er det ikke efter eget Valg, at Du har bosat Dig i Rønne, for daglig at kunne færdes i dine Kæres Nærhed? Du har dine to gamle Søstre derovre, Mennesker, Du har kendt fra din Barndom — de, som aldrig kan erstattes — og Du har din Datter og Svigersøn og i dem alle fire trofaste Venner. Tæl paa dine Fingre! kan Du finde fem Mennesker — og dem har Du, naar Du tager mig med — til hvem Du har Tillid, og som Du gerne vil have Tillid til, er dette vist Alt, hvad Mennesker kan opnaa i en svigefuld Verden. Det er endda mere end Alt — det er meget. Hvor mange Retfærdige var der i Sodoma?

Dette lyder maaske, i al sin Alvor, spøgefuldt. s. 87 Men lad Spøgen fare, som han synger i »Bajadser«. Jeg forstaar Dig nemlig godt. Jeg har oplevet det samme, men paa et tidligere Tidspunkt, nemlig i de Maaneder, der gik forud for min Afsked. Da tænkte jeg mangan tungsindig Morgen med Gru paa, hvorledes jeg skulde bære den kommende Lediggang, der Dag for Dag rykkede mig nærmere. Men da den omsider blev mig paanødet, oplevede jeg efterhaanden — ikke strax, men i stigende Grad — en uventet Lettelse, en Befrielse, en Glæde over uindskrænket at være Herre over min Gøren og Laden. Og jeg er dog langt mere ensom end Du. Jeg har til dagligt Selskab kun en jevn Husholderske, og med de Venner, der tæller, kan jeg kun mødes i Breve. Jeg kan vel til Tider mærke Ensomheden som et Tryk, men ikke stærkere, snarere svagere, end jeg ofte foraam den allerede i mine Drengaar, hvor jeg gik for at være »stolt«, og endnu heftigere i min Ungdom, hvor jeg sloges med mig selv og mines. 88 Fremtidsplaner, som jeg blufærdigt og ærgerrigt holdt for mig selv, fordi jeg var bange for — hvis jeg betroede dem til andre, at disse skulde enten udle dem eller forkvakle dem for mig. Og senere i Livet, under min Manddomsgerning, og fortrinsvis i dennes sidste Aar, hvor jeg led under en smertelig Forvisning om at sakke agterud, har jeg haft lignende Anfald af Ensomhedsfølelse.

Jeg siger Anfald for at understrege, at samme Følelse til Tider antager en akut Karakter. Grundigt overlagt tror jeg nemlig, at den, om end ofte ubevidst, er konstant i Mennesker, i hvert Fald i dem, der kan tænke. Vi kan glemme den under Indtryk af en stor Lykke eller et opslugende Arbejde. Men hvorfra stammer vel ikke blot den Lede og den Kedsomhed, men ogsaa de Udskejelser og desperate Handlinger, under hvis Hjem søgelse Mennesker vaander sig, uden just fra en tærende Ensomhedsfølelse, der ad en eller anden Vej maa skaffe sig Luft? Ensomheden er Allemandseje. s. 89 Det nytter ikke at græde over den. Den maa tages op ligesom selve Livet.

Det er altsaa det, Du bør gøre. Og Opgaven er ikke saa svær, som Du synes at mene. Den har skønne Perspektiver. Jeg skal give Dig et Par Vink. Du er vendt tilbage til dit Fødested. Du lever i den lille smilende By med de røde Tage, som Du elsker, og Du har til Legeplads for dine Minder hele den vidunderlige Ø med dens Klipper og Strande og fortryllende Skov, med dens Blæsevej og Rivierasol. Gaa ud paa alle de kendte Steder og lev Dig selv om igen. Gør Dig Jorden underdanig gennem din Erindring og din Fantasi. Og træffer Du paa din Vandring et pudsigt Minde — Du har sikkert baade stjaalet Æbler og faaet Lussinger — eller et andet, der for Alvor gør ondt og faar et gammelt Saar til at bløde, saa tag det med altsammen og glæd Dig over at være ene med Dig selv uden at være ensom. Det er jo helt naadeligt saaledes indrettet, at jo ældre vi bliver, des rigere Udbyttes. 90 har vi af de Hjerneceller, der venligt har lagret de stærke Indtryk, baade om ondt og godt, som vi modtog i vor friske Ungdom. Og Naaden er en dobbelt. Thi det onde har gerne mistet sin Brod, mens det gode har vundet i Styrke. Det er blevet saa mærkelig mildt og klart. Du husker vist, at jeg i mit tyvende Aar mistede en Søster, der kun var et Par Aar ældre end jeg. Jeg elskede hende — og glemte hende. Nu kommer hun til mig. Hun dukker op, uvilkaarligt, som et Smil kan være det, uden at jeg kan forklare, hvorfor. Og Glæder og Sorger, som vi har delt med hinanden, og som Livets Støj og Støv i Aaringer har dækket til, bliver med Et saa levende for mig, at de vækker min Trang til at finde nye Minder fra vort Samliv. Og naar jeg kalder, saa kommer ogsaa de. Nye, over halvhundredaarige Erindringer tager mig fangen, saa at jeg kan baade se og høre, hvad der forlængst er dødt. Maaske Du paa alt dette vil svare med et Skuldertræk, fordi Du kun er i Stands. 91 til at dvæle i Mindet om en kær Afdød, hvis dette peger opad mod Haabet om et Gensyn. Men her kan jeg ikke følge Dig. Jeg tilhører Jorden og jeg takker mit jordiske Liv for, hvad det giver mig, helt ind til det fine Cellevæv, som under min skaldede Isse værn om mine Kære og om min Kærlighed til dem.

Men hvis Du ikke gennem mine velmente Vink kan finde det Livsincitament, som Du trænger til, kan da ikke

dine politiske Interesser forsøde din Ensomhed? Du vil svare, at disse kun forbitrer den. Lad saa være! Men er din Forbitrelse over det Vandenes Oprør, som for Tiden truer med at opsluge Aanden, der svæver over dem, saa dyb, at Du fornemmer den som Samhørighed med utallige Ligesindede, saa er Du jo ikke længere ensom. Luk op for din Radio! Du vil fra alle Jordens Kanter møde et mangesproget Kor, der kalder paa Dig, og i hvis Stemmer din egen samtonende falder ind. Men for Guds Skyld, luk i for Apparatet, naar Jazzen tager fat, dettes. 92ildelydende og næsvise Bevis for, at den farvede Mand er i Færd med at faa Magt over den hvide.

Der er ogsaa en Verden, som hedder Literatur. Du har aldrig med Flid dyrket den, der kalder sig den skønne. Men et frugtbart Middel til at glemme sig selv er at læse om det, som andre Mennesker har faaet ud af deres Levnet. Og saa er der endelig Filosofien, den nye, som jeg i de sidste Maaneder har dyrket med Held. Jeg vilde lyve, om jeg paastod at være kommet til fuld Klarhed over Relativitetsproblemet. Men eet Resultat har det hjulpet mig til at naa. Uden just at ophæve Aarsagsloven, giver det Sandsynligheden eller Tilfældet et vist Spillerum. Og heri har jeg fundet Bekræftelse paa en Overbevisning, som jeg, til Trods for Biologi og Arvesynd, stedse har forfægtet som afgørende i al min Færd. Thi den Margen, som Relativitetsteorien indrømmer Universets Love, maa den eo ipso ogsaa tilkende den aandelige Verden, specielt. 93den menneskelige Villie, for hvilken der i det samme aabnes et Smuthul til at blive fri. Jeg satte et Kryds i min Kalender den Dag, da jeg opdagede, at jeg var enig med den rare Hr. Einstein.

Jeg skal sende Dig et Par af de Bøger, jeg har læst. Du vil kunne drage Lære af at føle Dig som Atom. Fornemmelsen er i første Øjeblik forstemmende, men ved nærmere Eftertanke samfundsnyttig. Vi hænger sammen, og kun i Sammenhæng bliver det Lys, der udgaar fra os, klart og stadigt. Glem ikke det i din Ensomhed.

Din gamle Ven
Andr. Thurøe.